

ВИСВІТЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ З ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

Стратегією застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні передбачено удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності з урахуванням вимог міжнародних стандартів і законодавства Європейського Союзу. У зв'язку з цим з метою забезпечення гармонізації національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності із законодавством Європейського Союзу (ЄС), зокрема із положеннями Директиви ЄС № 2013/34/ЄС (Директива) [1] та Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (Закон) у жовтні 2017р. були внесені зміни. На наш погляд, одними з важливіших напрямків цих змін є ті, які стосуються основ ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності – принципів. Подібні зміни сталися уперше з часу прийняття Закону. Безумовно система бухгалтерського обліку має розвиватись, щоб відповідати сучасним запитам суспільства. Представимо аналіз змін, які відбулись у ст. 4 Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

У першу чергу слід зазначити, що оновлена стаття називається «Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності», таким чином принципи перелічені у Законі встають в один ряд з іншими, можливими до застосування, що й передбачається новою редакцією. Закон містить пункт про те, що принципи, якими слід користуватись можуть визначатись іншими документами: МСФЗ, НС(П)БО та НС(П)БО у державному секторі залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством [2].

Щодо самих принципів –у незмінному формулюванні залишилися принципи повного висвітлення, автономності, безперервності, превалювання сутності над формою, єдиного грошового вимірника. Незважаючи на фіксацію нормою закону останнього принципу – єдиного грошового вимірника, законотворцями було доповнено ст. 5 положенням, яке дозволяє, на вимогу користувачів, фінансову звітність додатково перерахувати в іноземну валюту.

Принцип послідовності розширився в частині переліку стандартів, якими передбачається можливість змін в обліковій політиці підприємства. Так, крім національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НС(П)БО), додано МСФЗ і НС(П)БО у державному секторі.

Зазнав значних змін принцип нарахування та відповідності доходів і витрат. Наразі його визначають як принцип нарахування і зазначається, що доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати

грошових коштів. З тлумачення принципу вилучено частину, яка роз'яснювала сутність відповідності доходів і витрат: «для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів».

Авторами законопроекту було вилучено принцип обачності, яким передбачалось, що застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства, а також принцип історичної (фактичної) собівартості, відповідно до якого, пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання. Разом з цим Директивою у п. 16 прямо зазначається, що для забезпечення розкриття порівнюваної та еквівалентної інформації, принципи визнання та оцінки повинні включати обачність. Відсутність даного принципу, на наш погляд, може негативно вплинути на якісні характеристики фінансової звітності. У той же час зазначимо, що п. 17 Директиви передбачається застосування принципу суттєвості, який в українському законі не вказаний, але на відміну від принципу обачності, є рекомендованим, не обов'язковим [1].

Оновлений Закон не містить також принципів періодичності та історичної (фактичної) собівартості. У той час як згідно з Директивою, з метою забезпечення достовірності інформації, наведеної у фінансовій звітності, статті, відображені у щорічній фінансовій звітності, оцінюються за принципом ціни придбання або вартості виробництва. Виключення можуть стосуватись основних засобів, які потребують переоцінки, відповідно до умов національних положень. Разом з цим даний документ передбачає можливість широкого застосування в оцінках активів і справедливої вартості, за умов необхідності подання такої інформації зацікавленим користувачам.

Отже, нова редакція статті Закону щодо принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності була прийнята в рамках виконання Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Разом з цим у країні склалась практика, що частина підприємств готує фінансову звітність відповідно до МСФЗ, а інша – за НП(С)БО, а використання різних принципів додатково поглиблює проблему зіставності їх показників. Вважаємо, що застосовувані принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності мають бути єдиними для всіх суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://www.apu.com.ua/files/23345235325.pdf>.
2. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень) : проект закону від 16.06.2017 № 4646-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62044.